

Avrupa Yükseköğretim Alanına Doğru

Avrupa'da Yükseköğretimden sorumlu Bakanlar Bildirgesi

Prag, 19 Mayıs 2001

Bologna Deklarasyonunun imzalanmasından iki yıl, Sorbonne Deklarasyonunun imzalanmasından 3 yıl sonra, 32 Avrupa devletinin Yükseköğretimden sorumlu Bakanları, kaydedilen ilerlemeleri gözden geçirmek ve sürecin ileriki yıllardaki yönünü ve önceliklerini belirlemek amacıyla Prag'da bir araya gelmişlerdir. Bakanlar 2010 yılı itibariyle Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın oluşturulması amacına bağlılıklarını yinelemişlerdir. Bu toplantı için Prag şehrinin seçilmesi, Avrupa Birliği'nin genişlemesi sürecinde Avrupa'nın tamamını bu sürece dahil etme isteğinin bir sembolüdür.

Bakanlar, İzleme Grubu tarafından hazırlanan "Bologna Sürecini İlerletmek" başlıklı raporunu gözden geçirmiş, onaylamış ve Bologna Deklarasyonunda ortaya konan hedeflerin geniş ölçüde benimsendiği ve hem üniversiteler ve diğer yükseköğretim kurumları, hem de taraf devletlerin çoğu tarafından yükseköğretimin gelişmesi için bir zemin olarak kullanıldığı sonucuna varmışlardır. Bakanlar; Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın demokratik değerleri, kültürleri, dilleri ve yükseköğretim sistemlerindeki farklılığının neden olduğu zenginlikten öğrencilerin, öğretim elemanlarının, araştırmacıların ve idari personelin faydalanabilmesi için hareketliliğin teşvik edilmesine yönelik çabaların devam etmesi gerektiğini yinelemişlerdir.

Bakanlar, 29-30 Mart tarihlerinde Salamanca'da gerçekleşen Avrupa Yükseköğretim Kurumları Konvansiyon sonuçları ile 24-25 Mart'ta Göteborg'da yapılan Avrupa Öğrenciler Konvansiyonu tavsiyelerini değerlendirmişler Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA) ile Avrupa Öğrencileri Ulusal Birlikleri'nin (ESIB) Bologna Süreci'ne aktif katılımı konusundaki memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Ayrıca süreci ileriye götüren diğer pek çok girişimi de takdirle karşılamışlardır. Avrupa Komisyonu'nun yapıcı desteği de ayrıca vurgulanmıştır.

Bakanlar; derece yapısıyla ilgili olarak Deklarasyon'da tavsiye edilen faaliyetlerin, ülkelerin çoğunluğunda yoğun bir biçimde ele alındığını gözlemlemişlerdir. Özellikle de kalite güvencesi ile ilgili çalışmaların ilerleme kaydetmesi takdirle karşılanmıştır. Bakanlar, ulus ötesi eğitimin getirdiği zorlukların belirlenmesinde, işbirliğine ve eğitimde yaşam boyu öğrenmeye dayalı bir perspektife duyulan ihtiyacı vurgulamışlardır.

Bologna Sürecinin Altı Hedefini İzleyen Eylemler

Bakanlar; Bologna Deklarasyonu'nda da belirtildiği gibi, Avrupa'daki yükseköğretim kurumlarını daha cazip hale getirmek ve bu kurumların rekabet etme gücünü arttırmak için bir Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturulmasının şart olduğunu vurgulamışlardır. Yükseköğretim'in bir kamu yararı olarak ele alınması gerektiği, sosyal bir sorumluluk olduğu ve öyle de kalacağı (yasal düzenlemeler vs.) fikrini ve öğrencilerin yükseköğretim topluluğunun ayrılmaz bir parçası olduğu inancını desteklemişlerdir. Bu açıdan Bakanlar, sürecin geleceği hakkında aşağıdaki konularda görüşlerini bildirmişlerdir:

Kolay Anlaşılabilir ve Karşılaştırılabilir Bir Derece Sisteminin Benimsenmesi

Bakanlar; üniversitelerin ve diğer yükseköğretim kurumlarının mevcut ulusal yasal düzenlemeleri ile ders birimlerinin, derecelerinin ve diğer kazanımlarının akademik ve mesleki açıdan tanınmasını kolaylaştırmaya yönelik Avrupa araçlarından tam olarak yararlanmalarını teşvik etmektedir. Böylece vatandaşlar kendi niteliklerini, yeterliliklerini ve vasıflarını Avrupa Yükseköğretim Alanı içinde etkin olarak kullanabileceklerdir.

Bakanlar; kurumsal, ulusal ve Avrupa düzeyinde, kalifikasyonların çeşitliliğini yansıtan basit, etkin ve adil bir tanınmayı teşvik etmesi için ENIC ve NARIC gibi mevcut organizasyon ve ağlara çağrıda bulunmuşlardır.

İki Aşamalı Derece Sisteminin Benimsenmesi

Bakanlar, yükseköğretimde lisans ve yüksek lisans olmak üzere iki temel aşama üzerine yapılandırılmış bir derece sistemi üzerine tartışıldığını dile getirmişlerdir. Bu yapı şimdiden bazı ülkelerde benimsenmiştir ve birçok ülkede de büyük bir ilgiyle ele alınmaktadır. Birçok ülkede lisans ve yüksek lisans derecelerinin veya kıyaslanabilir iki aşamalı derecelerin hem üniversiteler hem de diğer yükseköğretim kurumlarınca verilebildiğinin belirtilmesi önemlidir. Helsinki seminerinde lisans dereceleri üzerinde mutabakata varıldığı gibi bireysel, akademik, ve iş piyasası ihtiyaçlarının çeşitliliğine göre herhangi bir dereceyle sonuçlanan programların farklı yönelimleri ve çeşitli profillerinin olabileceği, ve hatta olması gerektiği vurgulanmıştır.

Kredi Sisteminin Kurulması

Bakanlar, daha esnek öğrenim ve kalifikasyon süreçleri için; kredi transferine ve biriktirmeye imkan veren bir kredi sistemi (Avrupa Kredi Transfer Sistemi -AKTS- veya AKTS'ye uyumlu bir sistem) tarafından desteklenen ortak bir kalifikasyonlar çerçevesinin kabul edilmesi gerekliliğini vurgulamışlardır. Karşılıklı olarak tanınan kalite güvencesi sistemleriyle birlikte bu tür düzenlemeler; öğrencilerin Avrupa işgücü piyasasına girişini kolaylaştıracak ve Avrupa yükseköğretiminin uyumunu ve rekabet gücünü artırarak yükseköğretimi daha cazip hale getirecektir.

Hareketliliğin Desteklenmesi

Bakanlar; Bologna Deklarasyonu'nda belirtildiği gibi; öğrencilerin, öğretim elemanlarının, araştırmacıların ve idari personelin hareketliliğinin geliştirilmesinin son derece önemli olduğunu yinelemiştir. Bu nedenle; öğrencilerin, öğretim elemanlarının, araştırmacıların ve idari personelin serbest dolaşımını engelleyecek tüm unsurların ortadan kaldırılması yolunda verdikleri sözü doğrulamışlar, ve hareketliliğin sosyal boyutuna dikkat çekmişlerdir. Avrupa Topluluğu programları tarafından önerilen hareketlilik imkanlarını ve bu alanda Nice'te 2000 yılında AB Konseyi tarafından onaylanan Hareketlilik Eylem Planı'nın başlatılması- kaydedilen ilerlemenin altını çizmişlerdir.

Kalite Güvencesinde Avrupa İşbirliği'nin Teşvik Edilmesi

Bakanlar, Avrupa'nın her tarafında, kalite standardının güvence altına alınmasında ve kalifikasyonların karşılaştırılabilirliğinin kolaylaştırılmasında, kalite güvence sisteminin merkezi rolünün bilincindedirler. Ayrıca, tanınma ve kalite güvencesi ağları arasında yakın işbirliğini teşvik etmişlerdir. Ulusal kalite güvencesi sistemlerinin kabul edilmesinde sıkı işbirliğinin ve karşılıklı güvenin gerekliliğinin önemini

vurgulamışlardır. En iyi uygulama örneklerini yaymak, değerlendirme ve akreditasyon mekanizmalarının karşılıklı kabulü için çeşitli olasılıklar tasarlamak konusunda üniversiteleri ve diğer yükseköğretim kurumlarını teşvik etmişlerdir. Bakanlar; ortak referans çerçevesi kurma konusunda işbirliği yapmak ve iyi uygulama örneklerini yaymak için Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Avrupa Ağı (ENQA) üyesi olmayan ülkeler ile ilgili taraflarla işbirliği yapmak suretiyle üniversitelere, diğer yükseköğretim kurumlarına , ulusal ajanslara ve ENQA'ya çağrıda bulunmuştur.

Yükseköğretimde Avrupa Boyutunun Desteklenmesi

Yükseköğretimde Avrupa boyutlarını güçlendirmek ve mezun istihdamını artırmak amacıyla Bakanlar, her seviye için Avrupa içerikli, yönelimli ve düzenlemeli modül, ders ve müfredatın gelişimi için yükseköğretim sektörüne çağrıda bulunmuştur. Bu; değişik ülkelerdeki kurumlar tarafından ortaklıkta önerilen belirli modüller, dersler, derece müfredatları ve tanınmış ortak dereceleri kapsamaktadır.

Bakanlar ayrıca aşağıdaki hususları vurgulamışlardır:

Yaşam boyu öğrenim

Yaşam boyu öğrenim; Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın temel parçasıdır. Geleceğin, bilgi odaklı toplum ve ekonomi üzerine kurulu Avrupa'sında rekabet edilebilirliğin ve yeni teknolojilerinin kullanımının beraberinde getirdiği zorluklarla başa çıkmak; sosyal uyumu, eşit fırsatları ve yaşam kalitesini arttırmak için yaşam boyu öğrenim stratejileri önem arz etmektedir.

Yükseköğretim Kurumları ve Öğrenciler

Bakanlar; bir Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın kurulması ve şekillendirilmesinde; üniversitelerin, diğer eğitim kurumlarının ve öğrencilerin yeterli, aktif ve yapıcı ortaklar olarak katılımlarının memnuniyetle karşılandığını ve buna ihtiyaç duyulduğunu vurgulamışlardır. Kurumlar; uyumlu, verimli, henüz çeşitlendirilmiş ve uyarlanabilen bir Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın yaratılmasının önemini kanıtlamışlardır. Ayrıca, Bakanlar, Yükseköğretim Alanı'nda güvenin, belirginliğin (ayırıcı olma özelliğinin), hareketliliğin ve uyumun sağlanabilmesi için kalitenin şart olduğuna işaret etmişlerdir. Bakanlar; istihdam ile akademik kaliteyi birleştiren çalışma programlarının geliştirilmesi konusundaki katkıları takdirle karşılamışlar ve yükseköğretim kurumlarına sürekli faal olmaları konusunda çağrıda bulunmuşlardır.

Bakanlar; öğrencilerin derneklere, üniversitelerdeki eğitimin içeriğine ve diğer yükseköğretim kurumlarına nüfuz etmeleri gerektiğini yinelemişlerdir. Bakanlar ayrıca; öğrenciler tarafından da hatırlatılan, Bologna sürecinde sosyal boyutun göz önünde tutulması gerekliliğinin de altını çizmişlerdir.

Avrupa Yükseköğretim Alanının Çekiciliğini Artırmak

Bakanlar; Avrupa'dan ve dünyanın diğer bölgelerinden gelen öğrenciler için Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın cazip hale getirilmesinin önemi üzerinde hemfikirlerdir. Avrupa Yükseköğretim derecelerinin dünya çapında anlaşılabilirliği ve karşılaştırılabilirliği; kalifikasyonlar için ortak bir çerçevenin geliştirilmesi, tutarlı bir kalite güvencesi, akreditasyon mekanizmaları ve yoğunlaştırılmış bilgilendirme çabaları ile artırılmalıdır

Bakanlar; yükseköğretimin ve araştırmanın kalitesinin; Avrupa'nın uluslararası çekicilik ve rekabet edilebilirliğinde önemli bir belirleyici olduğunu ve olması gerektiğini özellikle vurgulamışlardır. Bakanlar; değişik profillerde kurumlar ve programlarla beraber Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın çıkarına daha çok dikkat edilmesi gerektiği konusunda anlaşmışlardır. Ulus ötesi eğitimin olası sonuç ve bakış açıları ile ilgili Avrupa ülkeleri arasındaki işbirliğinin artırılması çağrısında bulunmuşlardır.

Sürekli İzleme

Bakanlar; benzerlikler üzerine inşa etmek, kültürler, diller ve ulusal sistemler arasındaki farklılıklardan faydalanmak; hükümetler arası işbirliği yapmak; Avrupa üniversiteleri, diğer yükseköğretim kurumları ve öğrenci organizasyonları ile birlikte Topluluk programları arasında devam eden diyalogdan faydalanmak suretiyle, Bologna Deklarasyonu'nda ortaya konan hedefler doğrultusunda işbirliğine devam edeceklerini taahhüt etmişlerdir.

Avrupa Topluluğu programlarından Sokrates, Leonardo da Vinci ve Tempus Cards'ın açık olduğu Hırvatistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Türkiye'nin Bologna sürecine katılımları Bakanlar tarafından memnuniyetle karşılanmaktadır.